

Misliti samo na sebe in na sedanjost — to je izvor zmot in zablod v politiki.

La Bruyère.

Rokopisi se ne vračajo

Uredništvo in uprava:
Maribor, Aleksandrova c. št. 11/I.

Naročnina:
letno Din 80.—, polletno 40.—, četrtletno 20.—

Oglasi po ceniku

Čekovni račun št. 16.536 / Telefon št. 2365

Leto II. Št. 4

Maribor, 27. januarja 1934

Izhaja vsako soboto

Dr. Fero Miler (Maribor):

Avtoritativna država in njeni izgledi pri nas

II.

Parlamentarna vlada, vlada ljudstva, po svojih v parlament izvoljenih zastopnikih, je brezdvomno izgubila skoraj vse zaupanje v mnogih državah in menda tudi pri nas.

Iz tega pa nikakor ne izhaja, da bi parlamentarna vlada, sovlada ljudstva, morala biti slaba, temveč se je izkazalo samo to, da je bil slab dosedanji sistem ljudskega zastopstva in sodelovanja.

V državah, kjer ljudstvo ni dovolj prebujeno, politično vzgojeno in samozavestno, je na primer največja svoboda popolnoma proste in tajne volilne pravice brez vsakega haska.

V takem primeru je popolnoma napačno, da odloča glas pastirja, ki v svojih rovtah drugega sveta in njegovih potrebščin sploh ne pozna, istotoliko, kolikor glas izurjenega tovarniškega delavca, posestnika, tovarnarja i. t. d., ali pa da velja glas tistega, ki plačuje na davkih nekaj dinarjev istotoliko, kakor glasovnica tistega, ki doprinaša za potrebe države in ljudstva leto in leto težke ti-sočake samo na davkih.

Pravtako pa je zopet napačno, če se naslanjajo volitve na gotovo premoženje, na umetno napravljene stanovske razlike ali pa na strankarsko pripadnost.

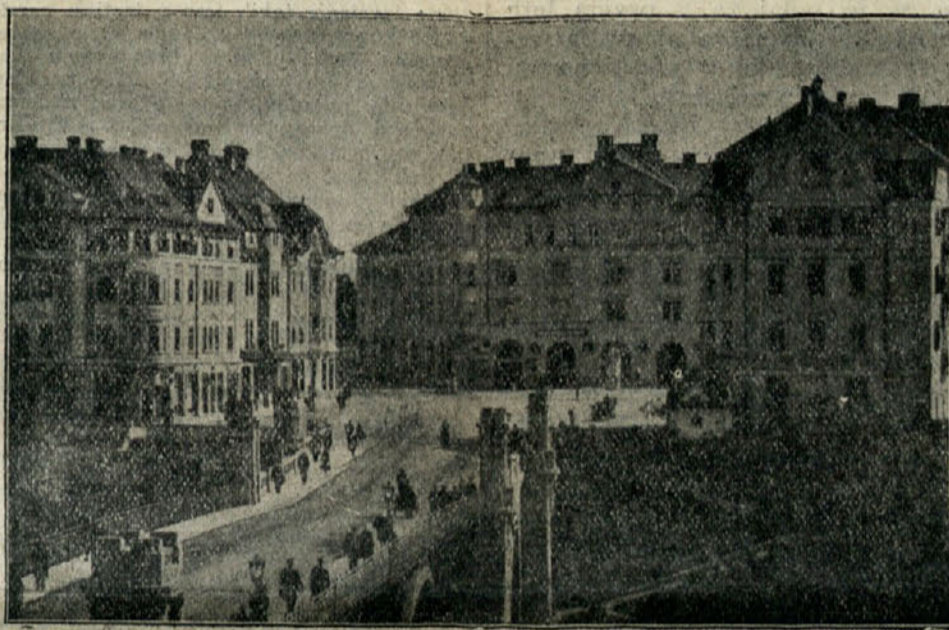
Umetno ustvarjanje strank, ki nimajo v ljudstvu ukorinjenega ali iz ljudstva izhajajočega duhovnega in gospodarskega programa, ima za posledico navadno to, da silijo v ospredje osebni interesi, ne pa interesi splošnosti.

Tudi ta pot ne izključuje oblasti posameznikov in kapitalistične korupcije nad interesi splošnosti.

Če poudarjam temu nasproti moč avtoritativne države v zaščito slabjšega, pri enakomernem upošteva-

nju splošnih koristi, nikakor nočem naglašati, da leži zadevna rešitev samo v nekem avtoritativno predpisanim načrtnem gospodarstvu, pri katerem bi se ubijalo individualno delo, individualni talent in osebna podjetnost, združena s primernim čutom odgovornosti.

Nasprotno! Gospodarstvo naj se razvija in upravlja **samo**, vendar pa po nekem organsko razvijajočem se

Maribor — Trg Kralja Petra / Pogled z državnega mostu

načinu pod vidikom skupnih interesov celokupnega naroda tako na zunan, kakor na znotraj.

Vsi ti višji nacionalni in državni cilji, ki imajo svojo podlago v krščanski etiki, naj se udeležujejo pod okriljem avtoritativnega vodstva, ki ob enem s pravilnim sodelovanjem celotnega gospodarstva, vseh stanov in vseh potreb ustvarja dobrine na način, da je pomagano tudi slabim in

najslabjšim, revnim in najrevnejšim, ne da bi bilo treba stradati in preživljati se z miloščino.

Ta način gospodarskega sodelovanja vseh gospodarskih stanov in edinic, v katerem se veže postopoma najnižja celica, to je rodbina in njene potrebščine, do največje gospodarske enote, to je narod in država z njunimi potrebami, prekvašeno po prej omenjenem duševnem smotru,

v Nemčiji) ali pa tisti kapitalizem, ki se sicer poslužuje raznih umetno ustvarjenih korporacij, ki pa s pomočjo samo ene moči in ene stranke (fašizem) služi samo sebi.

Če končno omenim še nameravano avstrijsko stanovsko organizacijo, ki se, po časnikarskih vesteh sodeč, opira na papeževo encikliko »Quadragesimo anno« in je še v štadiju predpriprav na podlagi različnih načrtov ter že radi neznanega nam razvoja ne more biti podlaga za naše razmere, hočem na kratko začrtati pot, ki bi pritegnila k sodelovanju čim več narodnih sil in ki bi imela v nesebičnem duševnem vodstvu našega kralja svojo najzanesljivejšo duševno interpretacijo.

Začenši od rodbine, preko krajev, okrajev do banovin in države se dajo zgoraj omenjene potrebe uvrstiti v posamezne glavne oddelke, ki jih hočem navesti v splošno informacijo samo primeroma.

V eno tako skupnost bi spadala na primer zadostitev intelektualnih potreb; ta skupnost bi obsegala vse stanove, ki imajo opraviti z vsemi splošnimi šolami, od najnižje do najvišje, izvzemši strokovne šole, ki spadajo k posameznim strokam. Enako pa tudi pisatelji, časnikarji, knjigotrožci, tiskarne, litografska podjetja itd.

V nadaljno skupnost bi spadala potreba po pravnem varstvu.

Ta skupnost bi obsegala sodnike, državne pravdnike, skratka vse uradnike, ki imajo opraviti s pravnimi posli raznih vrst, in istotako notarje, odvetnike itd.

Pravtako naj bi bila samostojna skupina tistih, ki skrbijo za potrebe in varstvo zdravja in nege telesa, to je skupina zdravnikov, lekarnarjev, drogistov, predstojnikov bolnišnic in

mora ustvariti našemu gospodarstvu novo in zdravejšo podlago.

Iz teh splošnih vidikov je že razvidno, da ni škodljiv samo zagrešeni sedanji način parlamentarnega sodelovanja, ampak tudi takozvani državni kapitalizem, pri katerem samo država in zastopniki države brez vsakega sodelovanja nacionalnega gospodarstva kot takega režejo kruh vsem in vsakemu (razvoj v Rusiji in

način in v patriotskem pokretu, kakor da bi si danes ali jutri dala duška na kak negativen način.

Tako je torej treba razumeti ta pokret in z njim simpatizirati. In ni dvoma, da bodo tisti možje na odgovornih mestih, ki imajo kaj konstruktivno državniškega smisla, temu pokretu naklonjeni; pri tem pa mora biti seveda njihova skrb, paziti na to, da ostane ta pokret pravilno usmerjen in da se ne pojavijo kaki kvarni izrastki. To je vse stvar pametne in spretnosti taktike.

Našim politikom na desni in levi je tukaj dana prilika pokazati, ali se kaj razumejo na taktiko ali nič. Iz strankarske kratkovidnosti pokretu a priori nasprotovati, kakor to poskušajo nekateri krogi, to se pravi: podirati lastne šanse. Strankarske interese treba vedno podrediti občestvenim interesom.

Jaz sem prepričan, da, ko bi še živel dr. Žerjav, on bi šel danes s tem pokretom. Žerjav je bil politično elastičen, akomodativen in je imel dober instinkt za pojave, ki so pri pravilni orientaciji obetali koristi. To je bil njegov neoporečni državniški dar. Če je delal napake, je šlo to bolj na rovaš njegovega mentorja Pribičevića. Kakšen tip je bil Pribičević, to pa vidimo danes: ko tam zunaj po svetu piše pamflete. Res: nehvaležnost je plačilo sveta.

Tudi napake, ki jih je delal dr. Korošec v nedavni polpreteklosti, niso toliko njegova krivda, kolikor krivda njegove politično nezrele okolice, uplivajoče nanj tako usodepolno. Da je ta mož delal po svoji glavi, bi bil vse bolj vozil.

Da, gospoda moja, za taktiko gre. Od dobre taktike je vse odvisno, tako zmaga na bojnem polju kakor v politični areni. To je rekel že Napoleon, ki je imel proti sebi čisto nevarne struje, a jih je končno le znal pridobiti na svojo stran, ne s silo — ampak z modro taktiko.

Od Napoleona se tudi naši politiki lahko prav, prav veliko naučijo. Zlasti pa ta-le njegov izrek: **Da je nosilec duha, ki ga je Previdnost položila v zgodovino naroda, vedno ta narod sam.**

In ker je Napoleon sledil temu duhu, — je postal francoskemu narodu velik voditelj.

Aemonus.

Ljubljansko pismo

Ze zadnjič sem zapisal, da naše ozračje še vedno ni očiščeno tistih škodljivih partizanskih bacilov, ki so v prvih povojnih letih tako okuževali naše politično življenje. In tako torej še vedno strašijo med nami ti bacili. Prenašajo jih pa bacilonosci. Ti so najbolj nevarni, kar opazujemo v zadnjem času na raznih pojavih.

Tako na primer so pričeli ograzati pokret naših borcev. Kaj je vzgib in cilj tega pokreta? Nič drugega kakor obnova tistega sijajnega duha, ki je navdajal naš narod ob rojstvu Jugoslavije, in ki naj bi zopet poživil njegove energije in razgibal njegove tvorne sile, — danes, ko je narod v svoji malodušnosti in zagrenjenosti tega moralnega podviga tako potreben, da ne zapade v kake nevarne psihoze... Torej vseskoz na dobro usmerjen, koristen, patriotski pokret. In bi človek mislil, da bodo tega pokreta vsi patriotje veseli in z njim simpatizirali. A kaj opažamo?

Kar sem že prej omenil, da so že na nogah partizani bacilonosci, ki skušajo škodovati temu pokretu. Že vidimo rovanje, intrigiranje, denunciranje, sumničenje, podtikovanje in kar je takih čednih bacilov.

Očividno nekim, s staro (predpopno) strankarsko mentaliteto prepojenim krogom na tem pokretu to ni

prav, da je nestranski. Ampak saj je vendar jasno, da pokret, ki gre za kraljem in za idealno patriotskimi cilji, ne more in ne sme biti strankarski.

Pa se ti in oni spotikajo nad govori, ki so bili govorjeni na manifestacijskem zboru. Res, da je padla marsikaka ostra beseda, kaka beseda morda tudi odveč, toda take stvari treba prav razumeti: Pokret je izšel iz ljudstva in na zboru so govorniki pač povedali to kar misli, čuti in hoče ljudstvo, skratka izrazili so razpoloženje ljudstva.

In temu ljudskemu razpoloženju se pravi danes: nezadovoljnost. To pa je vsesplošno znana stvar. O tem govorijo ministri, senatorji, poslanci, razpravljajo zbornice, pišejo vsi časopisi, žvižgajo že vsi vrabci na strehah, — torej je to notorično dejstvo, da je ljudstvo danes nezadovoljno, ker je v velikih stiskah in nadlogah. In gre tu danes le za vprašanje, ki zadaja težkih skrbi tako vladarju in vladi, kakor narodnemu zastopstvu, kakor vsem, ki jim je na srcu blagor naroda in države: Kaj storiti, da se sedanji položaj zboljša in da bo ljudstvu pomagano?

Kakor rečeno: Če si je na union-skem zboru dajala duška nezadovoljnost ljudstva z današnjim stanjem, je to povsem naravna stvar. In je vsekakor stokrat bolje, ako si ljudska nezadovoljnost daje duška na pozitiven

Prijatelji!

Zahtevajte „RAZGLED“ po vseh javnih lokalih, kavarnah in gostilnah.

Spomini na svetovno vojno Triki in zvijače vohunov

V okolici Londona je na krasnem posestvu živela lady A. Njen brat je odrinil s prvim britanskim ekspedicijskim zborom preko Rokavskega preliva v Francijo. Kot eden izmed takrat redkih letalcev je bil dodeljen armadi generala Frencha. Pri nekem poizvedovalnem poletu nad nemškimi jarki in v severni Belgiji in v neposredni bližini holandske meje, je naenkrat očitno od sovražne krogle zadet, prenehal delovati motor in letalec je bil prisiljen zasilno pristati sredi nemškega obstreljevanja. Toda sreča mu je bila naklonjena. Ko je pristal, je bil že na holandskih tleh. Ranjen ni bil in Holanci so ga internirali. Čez nekaj časa je lady A. dobila uradno sporočilo, da je njen brat na Holandskem interniran v tem in tem ujetniškem taboru, tako da je mogla si dopisovati z njim. Minilo je že mesec dni, ko jo nekega lepega dne obišče neka Rusinja, ki je prišla iz Londona in ki je po nalogu nekega komiteja zbirala darove za neko dobrodelno akcijo v korist prebivalstva v Rusko-Poljski, zasedeni od Nemcev.

Kot legitimacijo je predložila priporočilna pisma uglednih londonskih osebnosti. Lady A. je povabila gosta na čaj, ki so ga servirali na terasi gradu podobnega poslopja. Pred teraso se je razprostiral obširen travnik, kamor so se bile spustile številne jate ptic. V ozadju so se dvigala drevesa nekega gozda. Med pogovorom, ki se je seveda sukal okoli vojne in usode brata lady A., je vzela Rusinja svinčnik in pričela na praznem listu nekega romana, ki ga je imela s seboj, da ga je v vlaklu brala, skicirati razgled, ki se ji je nudil s terase. Izgledalo je, da jo je lepota pokrajine popolnoma očarala in je pomilovala brata lady A., ki gotovo pogostokrat v enoličnosti ujetniškega tabora hrepeni po tem lepem koščku zemlje.

Ko je bila risba končana, je bila lady A. tako všeč, da je naprosila Rusinjo, naj ji pusti risbo za spomin. Risarka je bila vidno razveseljena, da ji sme izročiti majhno pričo svojega risarskega talenta in ji je priporočila, naj pošlje sliko svojemu bratu na Holandsko, ki se bo gotovo veselil, če bo dobil to sliko drage domačije, ki ga bo spominjala na mnoge lepe dni.

Potem ko je lady A. nakazala majhno vsoto za rusko pomožno akcijo, se je obiskovalka poslovila in vrnila v London.

V prihodnjem pismu svojemu bratu na Holandsko je lady A. priložila tudi risbo. Kmalu nato pa je izvedela nekaj, kar jo je zelo začudilo. Izvedela je, da osebe, katerih priporočilna pisma ji je njena obiskovalka pokazala, Rusinje sploh poznale niso. Pisma so bila potemtakem potvorjena. Potem ji je sporočil brat, da ni od nje nikdar prejel kakega pisma, kateremu bi bila priložena risba. Ali se

je pismo izgubilo? Nikakor ne! Prestrejel ga je bil neki Holanec, ki je bil v nemški vohunski službi in ga poslal nemškemu tajnemu uradu. Ta, tako navadna risba, je v resnici bila takozvana Code-risba. Na njej je bila natančno narisana lega vseh nemških polj na neki strateško važni točki ob angleški obali. Lega posameznih min je bila naznačena s ptici na travniku.

Leta 1917 se je mlad poslaniški ataše nekega nevtralnega poslanstva v Parizu seznanil z lepo plesalko. Ta plesalka je imela med plesalkami neobičajno veliko zanimanje za šah, posebno rada pa se je pečala z zamotanimi šahovskimi problemi. Med prvimi vprašanji, ki jih je stavila mlademu atašeju, je bilo tudi vprašanje, če pozna v svoji deželi kako znano šahovsko avtoriteto. Ataše je odgovoril, da ne pozna nikogar, ker se sploh ni zanimal za to kraljevsko igro in kar je z njo v zvezi. Obljubil pa ji je, da bo povprašal druge.

Ko ji je čez nekaj dni sporočil, da v glavnem mestu njegove dežele obstoja šahovski klub, ki ima celo mednarodno sloves, se je plesalka tega očitno razveselila. Pri njuni nadaljnih sestankih — atašejevo srce se je bilo vnelo — je skušala v njem vzbuditi zanimanje za šah, toda zaman, on se je zanimal samo zanjo. Nekega dne pa mu je prinesla šahovsko nalogo s prošnjo, da jo pošlje šahovskemu klubu svoje dežele, ker ji je nemogoče, da bi jo sama rešila. Ataše je bil pripravljen in je svojemu pismu na šahovski klub priložil plesalkino nalogo. Kakor običajno, bi moral tudi to pismo vzeti s seboj diplomatski kurir.

Toda to pismo ni nikdar prispelo na cilj, ker je v tem kritičnem trenutku posegla vmes francoska tajna služba. Že dolgo časa so plesalko imeli na sumu, da je nemška agentinja. Bistro oko agentov Sûreté Générale, ki so jo stalno nadzirali, je opazilo njeno poznanstvo s tem atašejem. Agentje niso samo izvedeli za nameravano pošiljko šahovske naloge po diplomatskem kurirju, ampak se jim je tudi posrečilo, dobiti pismo s priložo vred v svoje roke. Nevtralnemu poslaništvu so o tem obvestili in uvedli obširno preiskavo.

Pri natančnem zaslišanju atašeja so ugotovili, da je ravnal popolnoma v dobri veri. Drugačne pa so bile ugotovitve, ki jih je napravila francoska tajna policija pri plesalki. Ugotovili so, da je malo pred tem, preden je izročila atašeju šahovsko nalogo, bila v družbi neke elegantne dame. S to damo, ki je pripadala družbi, kjer se ne dolgočasijo, je v pariški bolnici obiskala nekega ranjenega nemškega letalca, ki so ga bili za francosko fronto sestrelili.

Vojaške navedbe tega letalca je narisala v dotični šahovski nalogi.

Skavtski razgled

Glavna uprava je v novi številki »Skavtskega glasnika« razglasila točne pozicije za nagradni natečaj za te-le skavtske oznake in odlikovanja:

1. oficijelni zvezni znak, ki ga dobe člani le proti reverzu; 2. odlikovanje belega orla; 3. odlikovanje skavtskega križa; 4. odlikovanje skavtskega venca; 5. odlikovanje hrastove vejice; 6. odlikovanje sv. Jurija; 7. oznake srednjih tečajev; 8. oznake višjih tečajev; 9. oznake Obilicevega skavta; 10. oznake Jadranskega skavta; 11. oznake Kosovske planinke.

Vsi predloženi načrti morajo biti v skladu s pravilnikom (glej zbornik pravilnikov, 1. in 2. zvezek). Za vsak načrt se dodelita dve nagradi, skupno v vrednosti 2000 Din. Načrte je treba poslati v zaprti kuverti, v drugi, manjši kuverti pa je treba priložiti izpolnjeni izrezek iz 106. številke »Skavtskega glasnika« ter event. s šifro. Poslati se mora do 3. februarja 1934 na naslov: Glavna uprava saveza skauta kraljevine Jugoslavije, Beograd, Miloša Velikog 6.

Med skavti je veliko zanimanje za nove oznake, saj je vladala doslej v tem pogledu skoroda nekaka anarhija. Stari pravilniki so bili preključni, novi pa še niso stopili v veljavo. Izgleda pa, da bo zadeva sedaj kmalu rešena, zlasti še, ker so

se zastopniki vseh žup zedinili na to rešitev. Take edinosti pri nas doslej še ni bilo opaziti.

Marsikoga bo zanimalo, kako je sestavljena nova glavna uprava: starsešina je dr. Stevan Ivanič, ravnatelj osrednjega higijskega zavoda v Beogradu; namestnika: ing. Stanoje Nedeljković, pomočnik ministra za promet; ter Nedeljko Divac, rektor višje pedagoške šole v Beogradu; glavni tajnik in urednik »Skavtskega glasnika«: Momčilo Gajič; 2. tajnik in gospodar: Strahinja Svirac, blagajnika Nebojša Tošović in Biro Zoltan; mednarodni komisar in načelnik za tečaje ing. Stepan Vučkelić, načelnik za moške člane Milorad Macura, načelnik za tabore Božidar Radjenović, načelnik za pomorce, porečane in pojezerce Anton Milovanović, načelnici za ženske članice Anta Todorovičeva in Nivenka Kladnikova. Nadzorni odbor tvorijo: dr. Jordan Stajić, san. div. general v p., dr. Milan Bartoš, univ. prof., Dušan Karadžić, odvetnik, Mirko Lisavac, uradnik, Egon Spicer, priv. uradnik, Olga Jovanović, priv. uradnica in Vera Knafličeva, priv. uradnica.

Pravilniki, sprejeti na niški skupščini, so izšli v posebni knjižici kot II. del zbornika pravilnikov. Naroča se ga pri glavni upravi, cena posameznemu kosu 3 Din.

Na tej šifri so bile natančno narisane francoske rezervne postojanke v predelu, ki ga je bil letalec preletel. Šahovske figure pa so pomenile: kmetje so bili — pehota, kraljica — poljska artiljerija, kralj — teška artiljerija, tekač — letalska divizija, stolp — glavni stan štaba. Če bi bila ta naloga prispela v šahovski klub, bi si tam gotovo razbijali glave nad čudno razdelitvijo posameznih figur. Ampak dobil bi jo v roke tudi nemški agent, ta pa bi jo takoj prerisal in poslal tajnemu uradu, ki bi jo izročil nemškemu generalnemu štabu in s tem bi bil namen te naloge dosežen.

Križaljka

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
6			7	8	9	10	11			
12			13		14					
17	18	19		20						
21			22							
23			24							
25		26	27	28	29	30				
31				32						
			33							
				34						

Vodoravno: 1. ptica pevka. 4. število. 6. domača žival. 8. poljedelsko orodje. 12. gora v Julijskih alpah. 14. ne več mlad. 15. srd. 16. umrlj japonski državnik. 17. samozavest. 20. imajo žitarice. 21. ima krož. 22. ploskovna mera (dvojina). 23. mlečni izdelek. 24. število. 25. žensko krstno ime. 27. vrsta sena. 31. nemški skladatelj (balade). 32. sveta gora v Grčiji. 33. pramati. 34. vrsta pevskega glasu.

Navpično: 1. mnogo rabimo v geometriji. 2. žuželka. 3. Adamov sin. 5. ločje. 7. vodna ptica. 9. hunski kralj. 10. mesto v južni Africi. 11. zdravilišče v Švici. 13. ni laž. 17. uslužbenec. 18. mnogo. 19. ime Norveške. 20. otok v Sredozemskem morju. 26. jezero na Škotskem. 28. oče (p. d.). 29. domača žival. 30. veja (nemško).

Vodoravno: 1. Razgled. 6. napet. 7. opal. 8. sneg. 9. maska. 11. Ra. 13. la. 15. podlasica. 17. goba. 18. gora. 19. sol. 20. Eva. 22. Abo. 24. Ob. 25. stolp. 26. en.

Navpično: 2. Anam. 3. zala. 4. lesk. 5. Etna. 10. Sarajevo. 11. rob. 12. Adam. 13. liga. 14. aco. 15. podoba. 16. Arabec. 19. som. 20. eta. 21. ali. 23. ono.

»Rezika, tam na omari leži prah že mesec dni!«
»Prosim, gospa, to pa ni moj prah. Jaz sem šele štirinajst dni pri vas.«

IVAN PEČAR
Maribor, Gosposka 11

Specialna foto-trgovina.

Droge, kemikalije, sanitetno gumi-blago.

Najnižje cene!

Točna postrežba!

Strokovna amaterska izdelava!

Josip Kager

Maribor, Vetrinjska ulica 30

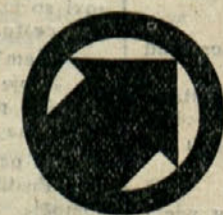
izdeluje dragulje in zlatnino

Predelava starega nakita po

modernih vzorcih

Popravila najcenejša

Najcenejše in najboljše usnje in čevljarke potrebščine dobite v

**usnjarni
Viktor Kosi**

na Kralja Petra trgu 9 v Mariboru

DUNAV

ZAVAROVALNA DELNIŠKA DRUŽBA V ZAGREBU
Podružnica za Slovenijo v Ljubljani

Aleksandrova cesta v lastni palači

Generalna reprezentanca v Mariboru

Aleksandrova cesta 11, 1 (nad Celjsko posojilnico)

obavlja vse zavarovalne posle